

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Infrastruktury

KIN.410.5.2.2023

Pan
Stanisław Jastrzębski
Wójt Gminy Długosiodło

ul. Tadeusza Kościuszki 2
07-210 Długosiodło

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/019 – Wykluczenia komunikacyjne w zakresie przewozów autobusowych mieszkańców obszarów pozamiejskich

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Długosiodło ul. Tadeusza Kościuszki 2, 07-210 Długosiodło
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisław Jastrzębski, Wójt Gminy od 2 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego.2. Realizacja zadań własnych dotyczących zapewnienia funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej ze środków FRPA.
Okres objęty kontrolą	2018 – 2023 r. (do dnia zakończenia kontroli) z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Infrastruktury
Kontroler	Krzysztof Żydek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KIN/43/2023 z 14 czerwca 2023 r. (akta kontroli str.1-2, 3-6, 7-9)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania gminy Długosiodło w zakresie likwidacji wykluczenia komunikacyjnego były skuteczne. Wójt zadania w tym zakresie wykonywał w sposób zapewniający funkcjonowanie regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym. Sposób realizacji zadań przez Wójta przyczynił się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej, w sposób adekwatny do potrzeb mieszkańców gminy. Wójt prawidłowo i skutecznie pozyskiwał i wykorzystywał dopłaty ze środków FRPA³. Wójt jednakże część skontrolowanych zadań wykonywał w sposób nieprawidłowy i nierzetelnie.

Dojazd do stolicy gminy z każdej z 40 miejscowości został zapewniony na sześciu liniach komunikacyjnych o charakterze użyteczności zbiorowej, zarówno w godzinach rannych, południowych i popołudniowych.

Zapewniono również skomunikowanie gminy ze stolicą powiatu. Umożliwiało to między innymi dojazd oraz powrót młodzieży do najbliższych 14 szkół ponadpodstawowych. W okresie objętym kontrolą transport osób wykonywany był przez przewoźnika, z którym zawarto umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, dalej: *uptz*⁴. Środki Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, dalej: FRPA, przekazane przez Wojewodę Mazowieckiego na realizację przewozów autobusowych, zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Terminowo przekazywane były wojewodzie wnioski o dopłatę z FRPA, sprawozdania kwartalne oraz rozliczenia końcowe za dany rok z realizacji zadań współfinansowanych ze środków FRPA. Urząd gminy zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, dalej: *ufrpa*⁵ prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową otrzymanych dopłat oraz wydatków objętych dopłatą FRPA.

Negatywnie należy ocenić brak rzeczywistego nadzoru nad jakością i zakresem usług przewozowych świadczonych przez przewoźnika. W kontrolowanym okresie (od 1 sierpnia 2020 r. do 31 lipca 2023 r.) nie przeprowadzono ani jednej kontroli tego obszaru, co skutkowało brakiem wymaganego oznakowania przystanków autobusowych znakiem drogowym D-15⁶ (16,6% przystanków objętych oględzinami), brakiem rozkładów jazdy autobusów (odpowiednio 8,9% przystanków). Wójt nie przedłożył aktualnego wykazu przystanków Radzie Gminy w celu podjęcia uchwały w sprawie zlokalizowania na terenie gminy przystanków autobusowych, których właścicielem lub zarządcą jest gmina Długosiodło. W zawartych umowach z operatorem nie zostały uwzględnione wymogi, o których mowa w art. 25 ust. 3 pkt 11 i 18 *uptz*. Nadzór nad przekazywaną przez przewoźnika dokumentacją dotyczącą wykonywanej był nierzetelny.

Pozytywnie ocenić należy fakt, iż w odniesieniu do części stwierdzonych nieprawidłowości, Wójt gminy jeszcze w toku kontroli podjął działania w celu ich usunięcia.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Fundusz Rozwoju Przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

⁴ Dz. U. z 2022 r., poz. 1343 ze zm. Kontrolę przeprowadzono wg. stanu na dzień 27 września 2023 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2464 ze zm. Kontrolę przeprowadzono wg. stanu na dzień 27 września 2023 r.

⁶ Przystanek autobusowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizowanie i funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego na obszarze gminy

Opis stanu faktycznego

1.1. Publiczny transport zbiorowy, na terenie gminy Długosiodło, w której położonych jest 40 miejscowości został uruchomiony od 1 sierpnia 2020 r. Wójt uruchomił sześć⁸ regularnych linii autobusowych o charakterze użyteczności publicznej o łącznej długości 129,5 km. Linie te rozpoczynają i kończą kursy na przystanku autobusowym Długosiodło Rynek. Wskutek zgłaszanych potrzeb mieszkańców łączna długość linii została wydłużona do 139,5 km (7,7%). Poszczególne linie autobusowe zostały wydłużone odpowiednio: w 2022 r. linia nr 3⁹ o 2 km, a w 2023 r. dwie linie łącznie o 8 km, tj. linia nr 3 i linia nr 5¹⁰.

W 34 miejscowościach (85%) znajdowało się od jednego do pięciu przystanków autobusowych. Natomiast w kolejnych sześciu¹¹ (25%) usytuowano przystanki wspólne dla sąsiadujących miejscowości. Linie te realizowały połączenia z każdej miejscowości do stolicy Gminy. Połączenia te do dnia zakończenia kontroli były realizowane w godzinach porannych, południowych i popołudniowych.

W poszczególnych latach z uruchomionej komunikacji autobusowej o charakterze użyteczności zbiorowej skorzystało odpowiednio:

- od sierpnia 2020 r. - 1848 osób,
- od stycznia 2021 r. - 5568 osób,
- od stycznia 2022 r. - 7934 osoby (wzrost o 2366 (42,5%)),
- w 2023 r. (do końca czerwca) - 3224 osoby.

W badanym okresie (2018-2023) na terenie gminy oprócz połączeń uruchomionych przez Wójta w 2020 r., funkcjonowały połączenia komunikacyjne obsługiwane przez trzech¹² przewoźników, którzy obsługiwali ogółem pięć¹³ linii w tym: dwóch po jednej oraz jeden trzy. Przewoźnikom tym Wójt wyraził zgodę na korzystanie z przystanków autobusowych zlokalizowanych na terenie gminy Długosiodło.

(akta kontroli 10-12, 13-18, 26-33, 98-200, 219-240, 1936-1968, 2028-2030, 2040-2041, 2186-2189, 2199-2200)

1.2. Gmina nie była zobowiązana do opracowania planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego. Wójt nie skorzystał z możliwości opracowania pisemnych procedur postępowania w zakresie realizacji zadań organizatora publicznego transportu zbiorowego.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ 1. Długosiodło – Długosiodło przez Plewki, Wólka Grochowska; 2. Długosiodło – Długosiodło przez Kalinowo, Jaszczuły; 3. Długosiodło – Długosiodło przez Marianowo, Sieczychy; 4. Długosiodło – Długosiodło przez Nowa Pecyna; 5. Długosiodło – Długosiodło przez Grądy Szlacheckie, Olszaki; 6. Długosiodło – Długosiodło przez Dębienica, Augustowo.

⁹ Długosiodło - Marianowo - Sieczychy – Długosiodło.

¹⁰ Długosiodło - Parabuty Grądy Szlacheckie - Olszak – Długosiodło.

¹¹ Adamowo przystanek 3.14, Budy Przetycz 3.2, Ostrykół Włociański 3.5, Przetycz Włociańska 3.21, Stasin 3.19, Wólka Pjaseczna 1.12.

¹² Prus -Trans Patryk Prus, Przewóz Osób Kazimierz Wiciński, Przewozy Krajowe i Zagraniczne Osób Czaplincy sp. komandytowa. .

¹³ Przewóz Osób Kazimierz Wiciński: linia nr 1 Długosiodło – Wyszaków PKO – Długosiodło przez Dalekie, linia nr 2 Długosiodło – Sieczychy – Wyszaków PKO – Sieczychy – Długosiodło, linia nr 3 Wyszaków D.A. – Długosiodło – Lubiel Nowy – Wyszaków D.A.

¹⁴ Prus -Trans Patryk Prus linia 1. Warszawa Lubiel Nowy przez Wyszaków – Długosiodło, Przewozy Krajowe i Zagraniczne Osób Czaplincy sp. komandytowa linia 1. Ostrołęka – Warszawa przez Goworowo.

W okresie objętym kontrolą zadania związane z organizacją publicznego transportu zbiorowego wynikające z ufrpa i uptz nie zostały wprowadzone do Regulaminu Organizacyjnego i nie zostały również przypisane komórkom organizacyjnym. Zadania te były faktycznie wykonywane przez Wydział Rozwoju Gospodarczego, Infrastruktury Technicznej, Gospodarki Nieruchomościami i Ochrony Środowiska oraz Wydział Finansowo-Budżetowy.

Badania kontrolne czterech¹⁴ zakresów obowiązków pracowników wykazały, że czynności z zakresu funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego, w ograniczonym zakresie, były przydzielone jednemu pracownikowi. Dotyczyło to; przygotowania zezwoleń na regularne przewozy pasażerów na terenie gminy i opiniowania rozkładów jazdy komunikacji zbiorowej.

Pracownicy zajmujący się realizacją zadań w obszarze transportu zbiorowego nie brali udziału w szkoleniach, związanych z organizowaniem publicznego transportu zbiorowego oraz korzystania ze środków FRPA. *Szczegółowy opis nieprawidłowości zawarto w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 13-25, 26-33, 1801-1802, 1803-1817, 1857-1858)

1.3. Potrzeby przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym były analizowane na posiedzeniach Komisji Rady Gminy. Ponadto tematy te były omawiane na spotkaniach władz gminy z sołtysami. W związku z powyższym, wskutek zaistniałych potrzeb przewozowych publicznym transportem zbiorowym w 2022 r. i 2023 r. zostały wydłużone dwie linie¹⁵ komunikacyjne o łącznej długości 10 km (7,7%). Przy opracowywaniu rozkładów jazdy, w celu zapewnienia odpowiednich warunków funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego, były brane pod uwagę obiekty użyteczności publicznej znajdujące się na terenie gminy. Na wszystkich uruchomionych liniach komunikacji zbiorowej w przyjętych rozkładach jazdy były uwzględniane: dni tygodnia, dni nauki szkolnej oraz pojemność transportu. Od momentu uruchomienia komunikacji zbiorowej na terenie gminy, autobusy odbywały do trzech kursów dziennie. Natomiast od 2023 r. od poniedziałku do niedzieli na każdej linii komunikacyjnej odbywały się cztery kursy dziennie.

W okresie objętym kontrolą do gminy nie wpłynęły skargi dotycząca funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego. Mieszkańcy gminy mogli na bieżąco zgłaszać uwagi lub wnioski dotyczące funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego. W urzędzie gminy była założona Książka skarg i wniosków. Ponadto na korytarzu dostępna była skrzynka, do której mieszkańcy mogli składać skargi i wnioski.

Pojazdy, którymi był wykonywany przewóz osób publicznym transportem zbiorowym nie były przystosowane do przewozu osób z niepełnosprawnościami i osób o ograniczonej zdolności ruchowej. Gmina, do przewozów osób z niepełnosprawnością i osób o ograniczonej zdolności ruchowej, posiadała samochód osobowy¹⁶, przystosowany do przewozu tych osób. Wójt zarządzeniem Nr 0050 44.2021 z 10 marca 2021 r. wprowadził regulamin korzystania z nieodpłatnego przewozu tym samochodem. Regulamin ten został przesłany do ośmiu¹⁷ placówek działających na terenie gminy Długosiodło do wiadomości i stosowania.

¹⁴ 1. Naczelnika Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Infrastruktury Technicznej, Gospodarki Nieruchomościami i Ochrony Środowiska, 2. Inspektora ds. gospodarki odpadami i zamówień publicznych, 3. Naczelnika Wydziału Finansowo Budżetowego, 4. Inspektora ds. księgowości i sprawozdawczości budżetowej.

¹⁵ Długosiodło - Marianowo - Sieczychy – Długosiodło (2022), Długosiodło - Parabuty Grądy Szlacheckie - Olszak – Długosiodło i Długosiodło - Marianowo - Sieczychy – Długosiodło (2023).

¹⁶ Toyota Proace Verso

¹⁷ Gminne Centrum Informacji, Kultury, Sportu i Rekreacji w Długosiodłach; Gminny ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodłach; Szkoła Podstawowa w Długosiodłach; Szkoła Podstawowa w Blochach; Szkoła Podstawowa w Dalekiem; Zespół Szkół w Starym Bosewie; NZOZ MEDICUS Sp. partnerska; GAJDA – MED. Długosiodło.

(akta kontroli str. 1801-1804, 1818-1856, 1918-1932)

1.4. Na terenie gminy zapewniono adekwatne do potrzeb mieszkańców warunki funkcjonowania publicznego drogowego transportu zbiorowego. Rada Gminy, na podstawie art. 15 ust. 2 uptz w 2012 r. podjęła uchwałę¹⁸ w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy Długosiodło, których właścicielem lub zarządcą jest gmina Długosiodło oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków. Uchwałą z 2018¹⁹ r. Rada Gminy Długosiodło dokonała zmiany załącznika nr 1 – poprzez wykreślenie przystanków zlokalizowanych przy drogach powiatowych. Na podstawie ww. uchwał stwierdzono, że na terenie gminy znajdowało się ogółem 50 przystanków udostępnionych operatorom i przewoźnikom w tym 28, których właścicielem lub zarządcą była gmina. Aktualny wykaz przystanków, który został przekazany kontrolerowi zawierał ogółem 90 przystanków zlokalizowanych na terenie gminy. Stwierdzono, że liczba przystanków zlokalizowanych na terenie gminy nie była zgodna z podjętą przez Radę Gminy uchwałą - *nieprawidłowość opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości*

Rada Gminy w 2012 r. przyjęła uchwałę w sprawie określenia wysokości stawek za korzystanie z przystanków zarządzanych przez gminę²⁰, którą w 2013 r. uchyliła Uchwałą Nr XXV/385/2013 z dnia 2 sierpnia 2013 r. W okresie objętym kontrolą (lata 2018 – 2023) gmina nie pobierała opłat za korzystanie z przystanków autobusowych.

(akta kontroli str. 19-25, 1859-1860, 2186-2189)

Działania Wójta w zakresie zapewnienia warunków funkcjonowania publicznego drogowego transportu zbiorowego na terenie gminy były skuteczne. Centralnym miejscem skomunikowania był przystanek Długosiodło Rynek.

Poza tym linie obsługiwane przez przewoźników komercyjnych częściowo pokrywały się z gminnymi przewozami tj.: linią nr 2, nr 3, nr 5, nr 6. Mieszkańcy miejscowości położonych wzdłuż tych linii mieli możliwość skorzystania z przejazdu do stolicy powiatu bezpośrednio ze swojej miejscowości nie dojeżdżając do przystanku Długosiodło Rynek. Ze względu na fakt, że sześć linii komunikacyjnych uruchomionych na terenie gminy obsługiwanych jest przez trzy środki transportowe, nie jest logistycznie możliwe aby dostosować rozkłady jazdy gminnych przewozów autobusowych z rozkładami jazdy przewoźników komercyjnych w taki sposób, by zapewnić jak najkrótszy (minimalny) czas oczekiwania na wszystkie połączenia.

Rozkłady jazdy dla miejscowości zlokalizowanych wzdłuż linii nr 1 i nr 4, przez które nie przejeżdżały autobusy linii komercyjnych, zostały opracowane w taki sposób aby czas skomunikowania na połączenie ze stolicą powiatu (miejscowością Wyszaków) był jak najkrótszy.

Przykładowa analiza rozkładów jazdy sześciu linii autobusowych o charakterze użyteczności zbiorowej wykazała, że z przystanku autobusowego Długosiodło Rynek były trzy skomunikowania z liniami komercyjnymi do Wyszakowa. Skomunikowania to było w godz. porannych (6:45, 6:49 i 6:58) i umożliwiała dojazd młodzieży do szkół ponadpodstawowych. Natomiast powrót młodzieży ze szkół do miejscowości zamieszkania możliwy był w godzinach popołudniowych (15:30, 15:58, 16:06, 16:52).

(akta kontroli str. 98-200, 2190-2195, 2201)

Na terenie gminy usytuowane były trzy przystanki kolejowe położone na linii kolejowej nr 29 Tłuszcz – Ostrołęka. Z przystanków tych w ciągu doby odjeżdżało 12 par pociągów w kierunku Tłuszcz i Ostrołęki w tym jedna para bezpośrednio do Warszawy Wschodniej. W badanym okresie Wójt uruchamiając publiczny drogowy transport

¹⁸ Uchwała Nr XX/286/2012 z dnia 25 października 2012 r.

¹⁹ Uchwała Nr XXVIII/336/2018 z dnia 22 marca 2018 r.

²⁰ Uchwała NR XX/285/2012 z dnia 25 października 2012 r.

zbiorowy nie koordynował rozkładów jazdy pociągów z rozkładami uruchomionej komunikacji autobusami. Powodem tego było to, że jedynie mieszkańcy Starego Bosewa oraz Budy Przetycz korzystali z przejazdów koleją. Mieszkańcy pozostałych miejscowości korzystali sporadycznie.

(akta kontroli str. 98-200, 2021-2027, 2031-2039)

1.5. Zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 2 uptz zarządzanie publicznym transportem zbiorowym przez gminę polega w szczególności na ocenie i kontroli sposobu realizacji przez przewoźnika usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Do momentu rozpoczęcia kontroli Wójt nie wykonywał kontroli realizacji przez przewoźnika usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, jak również nie zlecił ich przeprowadzenia służbom do tego upoważnionym. *Nieprawidłowość w tym zakresie została opisana w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 26-33, 1987-1990)

1.6. W sierpniu 2020 r. Wójt uruchomił na terenie gminy sześć linii autobusowych o charakterze użyteczności zbiorowej. Rada Gminy podjęła uchwałę²¹ w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów z firmą przewozową²² S. Umowy te zostały zawarte w trybie art. 22 ust 1 pkt 4 uptz o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Kontrola umów wykazała, że nie wszystkie postanowienia wymagane przepisami uptz zostały w nich uwzględnione. *Nieprawidłowość w tym zakresie została opisana w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 26-33, 1818-1824, 2067-2070)

Wójt od momentu uruchomienia publicznego drogowego transportu zbiorowego przeprowadzał analizy zaspokajania potrzeb przewozowych w tym zakresie. Badania kontrolne obowiązujących rozkładów jazdy dla sześciu funkcjonujących linii autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, wykazały że:

- dojazd do stolicy gminy Długosiodło był zapewniony z każdej miejscowości, cztery kursy w ciągu dnia tj. w dni nauki szkolne, w soboty, niedziele i święta oraz w okresie ferii letnich, zimowych i szkolnych przerw świątecznych;
- zapewniony został dojazd młodzieży z terenu gminy do szkoły ponadpodstawowej w Długosiodle;
- kurs linii komunikacyjnych o charakterze użyteczności publicznej rozpoczyna i kończy się na przystanku Długosiodło Rynek;
- czas przejazdu tych linii z/do przystanku Długosiodło Rynek w zależności od linii wynosi od 20 min do 50 min;
- w zależności od dni kursowania, kursy odbywały się w godzinach rannych, przedpołudniowych, południowych i popołudniowych;
- dla wszystkich mieszkańców gminy zapewniony został przyjazd i odjazd w godzinach urzędowania: ośrodka zdrowia, urzędu gminy, poczty, kościoła, domu kultury itp.;
- kursujące autobusy nie były przystosowane do przewozów osób niepełnosprawnych i o ograniczonej zdolności ruchowej – (przewóz tych osób zapewniano przystosowanym samochodem osobowym).

(akta kontroli str. 26-33, 106-112, 137-156, 177-197, 1963-1968, 2017-2020, 2194-2195)

1.7. W okresie objętym kontrolą Wójt nie przeprowadził kontroli przewoźnika, któremu wydał zaświadczenia na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego oraz nie zlecił ich wykonanie właściwym organom administracji publicznej. Zaświadczenia te były zgodne z przepisami art. 28 ust. 2 uptz i wydawane były

²¹ W 2020 r Rada Gminy podjęła uchwałę w sprawie zmiany budżetu Nr XXII/239/2021; Nr XXVI/307/2021; Nr XXXVII/440/2022.

²² SANIMAX – Transport s.c. Janusz Sosnowski i Monika Sosnowska.

z ważnością do 31 grudnia każdego roku. Zgodnie z art. 84 ust. 2 utd kontrolę przedsiębiorcy przeprowadza się co najmniej raz na 5 lat. Od uruchomienia publicznego transportu zbiorowego do rozpoczęcia kontroli minęły 2 lata i 11 miesięcy. Na terenie gminy usytuowanych było ogółem 90 przystanków w tym 63, których właścicielem lub zarządcą była gmina. Oględzinami objęto łącznie 78 (86,7%) przystanków na sześciu uruchomionych liniach o charakterze użyteczności zbiorowej, o łącznej długości 139,5 km, pod kątem oznakowania i zamieszczania na nich rozkładów jazdy. Brak oznakowania znakiem drogowym D-15 stwierdzono na 13 przystankach z 78 (16,6%). Brak wywieszonych rozkładów jazdy stwierdzono na 7 przystankach z 78 (8,9%). Natomiast w 10 (12,8%) przypadkach rozkłady jazdy były wywieszane w obrębie tych przystanków. Pozostałe przystanki były oznakowane i posiadały aktualne rozkłady jazdy. W ramach oględzin na jednym przystanku²³ została sprawdzona zgodności przyjazdu i odjazdu autobusu z rozkładem jazdy oraz oznakowanie pojazdu. Przyjazd i odjazd (13:07) był zgodny z obowiązującym rozkładem jazdy. Pojazd był oznakowany posiadał tablice kierunkowe oraz nazwę przewoźnika. *Nieprawidłowości, stwierdzone w toku oględzin zostały opisane w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

Wywieszane rozkłady jazdy zawierały: nr linii, nazwę miejscowości (przystanku), trasę, przejazd przez miejscowości, godziny odjazdu, oznaczenia kursowania, termin obowiązywania rozkładu oraz informację o dofinansowaniu z FRPA i były zgodne z zatwierdzonymi przez Wójta.

(akta kontroli str. 19-25, 34-35, 36-97, 98-200, 201-217, 1866-1917, 2186-2189)

W latach 2020 – 2023 nie wystąpiły, niezależne od przedsiębiorcy okoliczności, uniemożliwiające wykonywanie publicznego drogowego transportu zbiorowego, o których mowa w art. 20a utd. Na wniosek NIK²⁴ w dniach od 18 lipca 2023 r. do 20 lipca 2023 r. Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego (WITD) przeprowadził pięć kontroli pojazdów²⁵ przewoźnika, któremu Wójt wydał zezwolenia na wykonywanie przewozów na obszarze gminy. W wyniku tych kontroli, w dwóch przypadkach²⁶ (40%) stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły oznakowania pojazdu i warunków określonych w zezwoleniu tj.:

- kontrolowane pojazdy nie były wyposażone w tablice kierunkowe boczne, które są zgodne z rozkładem jazdy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia.
- rozpoczęcie przejazdu realizowane było na podstawie wydanego zaświadczenia nr 10/2023 linia nr 4 godz. 9:45-10:09 rozpoczęło się z 5 min opóźnieniem. Powodem zaistniałej sytuacji był realizowany przejazd na podstawie zaświadczenia nr 2/2023 linia nr 5 godz. 09:00-09:50
- rozpoczęcie przejazdu realizowane było na podstawie wydanego zaświadczenia nr 8/2022 linia nr 2 godz. 9:45-10:13 rozpoczęło się z 5 min opóźnieniem. Powodem zaistniałej sytuacji był realizowany przejazd na podstawie zaświadczenia nr 1/2023 linia nr 3 godz. 09:00-09:49.

W obu przypadkach w dniu kontroli nie było technicznej możliwości realizacji przewozów osób zgodnie z obowiązującym rozkładem jazdy.

(akta kontroli str. 2202-2203)

²³ Chrzczanka Folwark.

²⁴ W trybie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK

²⁵ WITD.DI.P.VII0243/313/23 z 19.07.2023 r.; WITD.DI.P.VII0243/316/23 z 20.07.2023 r.; WITD.DI.P.VII0241/356/23 z 20.07.2023 r.; WITD.DI.P.VII0243/315/23 z 20.07.2023 r.; WITD.DI.P.VII0241/351/23 z 18.07.2023 r.

²⁶ WITD.DI.P.VII0243/313/23 z 19.07.2023 r., WITD.DI.P.VII0241/351/23 z 18.07.2023 r.

1.8. W wyniku przeprowadzonych w toku kontroli badań ankietowych, którymi objęto mieszkańców terenu gminy między innymi stwierdzono że:

- 59% respondentów stwierdziło brak połączenia autobusowego z siedzibą powiatu w dni wolne od pracy i święta,
- 21,6% respondentów stwierdziło brak rozkładów jazdy na przystankach autobusowych,
- 21,6% respondentów słyszało o niemożliwości podjęcia pracy z powodu niedostatecznej oferty transportowej,
- 17,4% respondentów słyszało o wyprowadzeniu się mieszkańców z powodu problemów transportowych,
- 63,4% respondentów korzystało z pomocy innych na dojazd do urzędu, lekarza, szkoły itp.,
- 27 (19,9%) respondentów zwróciło się do Wójta w sprawie poprawy odstępczości transportu zbiorowego z czego 12 spraw nie zostało załatwionych pozytywnie,
- 16,4% respondentów stwierdziło, że spóźniło się do pracy, szkoły na umówioną wizytę w urzędzie, u lekarza itp. z powodu opóźnienia lub braku autobusu.

(akta kontroli str. 2204-2206)

1.9. Tryb przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania spraw mieszkańców w tym skarg i wniosków był opisany w Regulaminie organizacyjnym urzędu (dział III). W kontrolowanym okresie od chwili uruchomienia publicznego transportu zbiorowego (1 sierpień 2020) do urzędu gminy nie złożono żadnej skargi dotyczące realizacji przewozu osób i kursowania autobusów oraz braku zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego.

(akta kontroli str. 26-33)

1.10. W okresie objętym kontrolą, przewoźnik świadczący usługi przewozowe na podstawie z art. 48 ust 1 uptz przekazywał terminowo informację do urzędu gminy dotyczące skarg, zażaleń i reklamacji. W okresie od 1 sierpnia 2020 r. do 31 grudnia 2022 r. do przewoźnika nie wpłynęły – reklamacje, skargi, zażalenia dotyczące realizacji gminnych przewozów o charakterze użyteczności publicznej.

(akta kontroli str. 1933-1960)

1.11. W okresie objętym kontrolą, Wójt nie wywiązał się z obowiązku określonego w art. 49 ust. 1 uptz i w latach 2020 - 2022 nie złożył Marszałkowi Województwa Mazowieckiego informacji dotyczącej publicznego transportu zbiorowego. *Nieprawidłowość została opisana w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 1969-1972)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od uruchomienia publicznego transportu zbiorowego (1 sierpnia 2020) do dnia rozpoczęcia kontroli (15 czerwca 2023 r.) Wójt nie określił żadnej komórce organizacyjnej w Regulaminie Organizacyjnym urzędu gminy zadań związanych z realizacją obowiązków wynikających z uptz i ufrpa. Obowiązki te nie zostały także przypisane w zakresach czynności pracowników urzędu. Pracownicy urzędu zajmujący się publicznym transportem zbiorowym nie zostali objęci szkoleniami umożliwiającymi realizację zadań wynikających z uptz i ufrpa.

Wójt Gminy wyjaśnił, że zakres zadań dotyczący organizacji publicznego transportu zbiorowego nie został uwzględniony w Regulaminie Organizacyjnym urzędu gminy poprzez przeoczenie. Obowiązki wynikające z uptz i ufrpa nie zostały wpisane w zakres czynności pracowników także poprzez przeoczenie. Wójt poinformował, że regulamin zostanie zmieniony i zapisy tych zadań zostaną przypisane właściwym

komórkom organizacyjnym. Obowiązki wynikające z upzt i ufrpa zostaną wpisane w zakres obowiązków pracowników.

Wójt Zarządzeniem nr 0050.87.2023 z 18 sierpnia 2023 r. do Regulaminu Organizacyjnego urzędu gminy – wprowadził zmiany poprzez przypisanie komórkom organizacyjnym realizację zadań w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Zadania dotyczące publicznego transportu zbiorowego zostały wpisane w zakres obowiązków pracowniczych. Ponadto pracownik bezpośrednio odpowiedzialny za nadzór nad publicznym transportem zbiorowym został skierowany na szkolenie – pt.: „Publiczny transport zbiorowy z perspektywy samorządu”. Stwierdzone w czasie kontroli NIK nieprawidłowości zostały usunięte.

(akta kontroli str. 26-33, 1803-1817, 1858, 1987-1989, 1990-2005, 2006,2007-2012)

2. Wójt, po uruchomieniu na terenie gminy linii komunikacyjnych o charakterze użyteczności zbiorowej, nie przedłożył Radzie Gminy wykazu nowoutworzonych przystanków. W skutek tego zaniechania Rada Gminy nie miała możliwości podjąć stosownej uchwały w sprawie aktualizacji załącznika nr 1 do Uchwały Nr XXVIII/336/2018 z dnia 22 marca 2018 r. – Wykaz przystanków komunikacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy Długosiodło, których właścicielem lub zarządcą jest gmina. Zastępca Wójta wyjaśniła, że liczba aktualnie czynnych przystanków autobusowych nie jest zgodna z liczbą przystanków wskazanych w uchwałach podjętych przez Radę Gminy ponieważ od 2020 r. uruchomiono linie komunikacyjne w zakresie przewozów o charakterze użyteczności publicznej oraz wyznaczono przystanki dodatkowe. Poprzez niedopatrzenie nie były one przedstawione Radzie Gminy. Zastępca Wójta zobowiązała się do przedłożenia Radzie Gminy aktualnego wykazu przystanków.

(akta kontroli str. 19-25, 1866-1915, 2184-2189)

3. Wójt nie zapewnił skutecznego nadzoru nad realizacją zawartych umów poprzez nieprzeprowadzenie kontroli postanowień tych umów. W umowach²⁷ zawartych z operatorem na realizację gminnych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w § 6 znajdowały się postanowienia o możliwości:

- przeprowadzania przez organizatora kontroli i oceny jakości świadczonych usług przez operatora dotyczących publicznego transportu zbiorowego,
- korzystania z oceny świadczonych usług transportowych poprzez kontrole Policji Inspekcji Transportu Drogowego i innych służb upoważnionych.

Pomimo ww. zapisów Wójt w okresie od 1 sierpnia 2020 r. do 31 lipca 2023 r. nie zlecił pracownikom urzędu gminy lub służbom do tego uprawnionym przeprowadzenia kontroli świadczonych usług przez przewoźnika.

Naczelnik Wydziału wyjaśnił, że w 2020 r. kontrola nie została przeprowadzona w związku z sytuacją wywołaną pandemią COVID-19. W latach 2021 – 2023 r. kontrole nie zostały przeprowadzone w sposób sformalizowany, ponieważ podczas licznych wyjazdów służbowych w teren – Naczelnik stwierdził, że transport funkcjonuje, kursy odbywają się zgodnie z rozkładem jazdy, pojazdy były oznakowane. Mieszkańcy nie zgłaszali skarg na funkcjonowanie usług przewozowych. Były prośby aby transport funkcjonował w kolejnych latach. W związku z tym Naczelnik uznał, że usługi przewozowe świadczone są prawidłowo i przeoczył obowiązek przeprowadzenia kontroli przewoźnika. Naczelnik poinformował, że taka kontrola zostanie przeprowadzona.

Inspektor bezpośrednio odpowiedzialna za nadzór zawartych umów wyjaśniła, że jest w stałym kontakcie z operatorem jak również z kierowcami. W przypadku jakichkolwiek odstępstw od rozkładu jazdy jest o tym informowana. Dokumentacja za

²⁷ Nr 805.2.18.2020 z 06.07.2020 r.; nr 805.4.64.2020 z 26.01.2021 r.; nr 805.3.66.2021 z 27.01.2022 r.; nr 805.3.100.2022 z 29.11.2022 r.; nr 805.2.9.2023 z 23.02.2023 r. w § 6

wykonaną usługę przewozową jest przekazywana. Kursy odbywały się na ustalonych trasach zgodnie z rozkładem jazdy, autobusy były oznakowane, co zostało potwierdzone podczas wyjazdów służbowych w teren. W latach 2020 – 2023 nie było skarg od mieszkańców gminy na świadczone usługi przewozowe przez operatora co potwierdza prawidłowość świadczonych usług.

(akta kontroli str. 1987-1989, 2013-2014, 2015-2016)

Zdaniem NIK działania na które powołują się pracownicy urzędu gminy w złożonych wyjaśnieniach nie mogą zastąpić konieczności przeprowadzania kontroli, przewidzianych postanowieniami umowy z przewoźnikiem, w szczególności że na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 uoptz do zadań Wójta jako organizatora publicznego transportu zbiorowego w gminnych przewozach pasażerskich należy ocena i kontrola realizacji przez przewoźnika usług z tego zakresu.

4. W umowach z operatorem na wykonywanie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności zbiorowej, dofinansowywanych ze środków FRPA, nie uwzględniono postanowień wymaganych przepisami art. 25 ust 3 pkt 11, 18 uoptz.

Wójt wyjaśnił, że umowy zawarte z operatorem nie zawierały postanowienia – warunki wykorzystania środków transportu w zależności od natężenia ruchu pasażerów (art. 25 ust 3 pkt 18) gdyż ze względu na znajomość specyfiki gminy, ilość mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w umowach z operatorem zostały określone warunki jakie powinny spełniać pojazdy świadczące usługę publicznego transportu zbiorowego na terenie gminy. Natomiast postanowienia dotyczące –zasad rozliczeń w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających wykonanie usługi z przyczyn niezależnych od operatora (art. 25 ust 3 pkt 11) nie zostały zawarte przez przeoczenie. Jednocześnie Wójt zobowiązał się, że umowy na następne lata będą zawierały wszystkie postanowienia wymagane ustawowo.

(akta kontroli str. 26-33, 2067-2070)

5. W trakcie oględzin ogółem 78 przystanków na sześciu liniach komunikacyjnych o charakterze użyteczności zbiorowej, których gmina jest organizatorem stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) na linii komunikacyjnej nr 2 (5) Długosiodło – Prabuty – Grądy Szlacheckie – Olszaki – Długosiodło:
 - na przystankach Prabuty I, Olszaki, Chrzczanka Folwark było brak wywieszonych rozkładów jazdy,
 - na przystankach Chrzczanka Folwark, Stare Bosewo (Stawy) miejsca zatrzymania autobusów nie były oznakowane znakiem drogowym D-15, rozkład jazdy na przystanku Stare Bosewo (Stawy) był wywieszony na znaku drogowym D-43²⁸;
- 2) na linii komunikacyjnej nr 4. Długosiodło – Nowa Pecyna – Długosiodło: na przystanku Lipniak Majorat miejsce zatrzymania autobusu nie było oznakowane znakiem drogowym D-15, rozkład jazdy był wywieszony na płocie posesji;
- 3) na linii autobusowej nr 1. Długosiodło – Plewki – Wólka Grochowska – Długosiodło: na przystankach Stare Suski III, Nowe Bosewo (dg), Podborze I, Kornaciska miejsca zatrzymania autobusów nie były oznakowane znakiem drogowym D-15, rozkłady jazdy były wywieszane odpowiednio na: słupie sieci energetycznej, znaku drogowym E-4²⁹, tablicy z nazwą ulicy, słupie sieci energetycznej;
- 4) na linii autobusowej nr 6 Długosiodło – Dębienica – Augustowo – Długosiodło: na przystankach Dębienica I, Augustowo/Blochy, Augustowo II dg miejsca

²⁸ Znak wskazujący koniec terenu zabudowanego.

²⁹ Drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podającej do niej odległości.

zatrzymania autobusów nie było oznakowane znakiem drogowym D-15, rozkłady jazdy były wywieszane odpowiednio na: metalowym słupie i drzewie oraz było brak rozkładu jazdy na przystanku Augustowo II dg;

- 5) na linii autobusowej nr 2. Długosiodło – Kalinowo – Jaszczuły – Długosiodło: na przystankach Kalinowo skrzyżowanie, Kalinowo V miejsca zatrzymania autobusów nie były oznakowane znakiem drogowym D-15, na przystanku Kalinowo skrzyżowanie rozkład jazdy był wywieszony na znaku drogowym A-3³⁰, nie wywieszono rozkładu jazdy na przystanku Kalinowo V.
- 6) na linii autobusowej nr 1 (3) Długosiodło – Marianowo – Sieczychy – Długosiodło: na przystankach Marianowo skrzyżowanie, Sieczychy Zagórze miejsca zatrzymania autobusów nie były oznakowane znakiem drogowym D-15 oraz było brak rozkładów jazdy.

Wójt wyjaśnił, że brak oznakowania przystanków znakiem drogowym D-15 było spowodowane kradzieżą przez nieznaną sprawców. Po zgłoszeniu przez przewoźnika braku oznakowania przystanków były one uzupełniane. Wójt poinformował, że przystanki na których brak było oznakowania znakiem drogowym D-15, zostaną sukcesywnie oznakowane. Rozkłady jazdy komunikacji autobusowej są dostępne na stronach internetowych (bip.dlugosiodlo, www.sanimax), kierowcy także posiadają rozkłady jazdy autobusów w celu udostępnienia pasażerom. Pomimo tego zdarzają się przypadki zrywania rozkładów jazdy przez podróżnych.

(akta kontroli str. 1866-1915, 1987-1990)

6. W okresie objętym kontrolą, Wójt nie wywiązał się z obowiązku określonego w art. 49 ust. 1 uptz tj.: w 2020 r., w 2021 r., w 2022 r. nie złożył Marszałkowi Województwa Mazowieckiego informacji dotyczącej publicznego transportu zbiorowego.

Wójt wyjaśnił, że gmina w okresie objętym kontrolą nie przekazywała Marszałkowi Województwa Mazowieckiego informacji dotyczących publicznego transportu zbiorowego z powodu przeoczenia pracownika odpowiedzialnego za realizację zadań wynikających z uptz. Jednocześnie Wójt zobowiązał się do rzetelnego wywiązywania się z art. 49 ust. 1 uptz w kolejnych latach.

(akta kontroli str. 1969, 1970-1972)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt realizował zadania w zakresie regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym w sposób zapewniający właściwą organizację i skuteczne funkcjonowanie tego przewozu. Działania podejmowane przez Wójta w tym obszarze przyczyniły się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej w sposób adekwatny do potrzeb mieszkańców gminy. Jednak część zadań w zakresie funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego na terenie gminy Wójt wykonywał w sposób nieprawidłowy i nierzetelny. Istotnym był brak rzeczywistego nadzoru nad jakością i zakresem usług przewozowych świadczonych przez przewoźnika. W kontrolowanym okresie (od 1 sierpnia 2020 r do 31 lipca 2023 r.) nie przeprowadzono ani jednej kontroli tego obszaru. Wójt nie wywiązał się także z obowiązku przekazywania Wojewodzie Mazowieckiemu informacji dotyczącej publicznego transportu zbiorowego.

OBSZAR

2. Realizacja zadań własnych dotyczących zapewnienia funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej ze środków FRPA

³⁰ Znak ostrzegawczy: Niebezpieczne zakręty – pierwszy w prawo.

2.1. W okresie objętym kontrolą Wójt złożył terminowo do Wojewody Mazowieckiego (dalej: Wojewody) pięć wniosków o objęcie dopłatą w ramach FRPA:

- na 2020 r. w dniu 29 maja 2020 r.³¹ – dotyczył on sześciu linii komunikacyjnych o łącznej długości 129,5 km. Założono, że na wszystkich liniach kursy będą się odbywać trzy razy w tygodniu od poniedziałku do piątku i dwa razy w soboty i niedziele. Wnioskowana kwota dopłaty ogółem wynosiła 193,08 tys. zł. Wydatki na sfinansowanie sześciu linii ogółem wynosiły 225,26 tys. zł. Wójt zadeklarował sfinansowanie ze środków własnych części usługi w wysokości 32,18 tys. zł, co stanowiło 14,29%. Na podstawie art. 24 ust. 5 pkt 2 ufrpa Wojewoda dwukrotnie³² wezwał Wójta o uzupełnienie wniosku, wyznaczając termin. Po uzupełnieniu wniosku w wyznaczonym terminie – wniosek został zaakceptowany przez Wojewodę, co skutkowało zawarciem umowy³³ o dopłatę ze środków FRPA,
- na 2021 r. w dniu 24 listopada 2020 r.³⁴ – dotyczył on sześciu linii komunikacyjnych o łącznej długości 129,5 km. Założono, że na wszystkich liniach kursy będą się odbywać trzy razy dziennie we wszystkie dni tygodnia. Wnioskowana kwota dopłaty ogółem wynosiła 421,91 tys. zł. Wydatki na sfinansowanie tych linii ogółem wynosiły 492,2 tys. zł. Wójt zadeklarował sfinansowanie ze środków własnych części usługi w wysokości 70,29 tys. zł, co stanowiło 14,29%. Wojewoda wezwał³⁵ Wójta o uzupełnienie wniosku, wyznaczając termin. Po uzupełnieniu wniosku w wyznaczonym terminie – wniosek został zaakceptowany przez Wojewodę, co skutkowało zawarciem umowy³⁶ o dopłatę ze środków FRPA,
- na 2022 r. w dniu 15 grudnia 2021 r.³⁷ – dotyczył on sześciu linii komunikacyjnych o łącznej długości 131,5 km. Założono, że na wszystkich liniach kursy będą się odbywać trzy razy dziennie we wszystkie dni tygodnia. Wnioskowana kwota dopłaty ogółem wynosiła 428,43 tys. zł. Wydatki na sfinansowanie tych linii ogółem wynosiły 549,82 tys. zł. Wójt zadeklarował sfinansowanie ze środków własnych części usługi w wysokości 121,39 tys. zł, co stanowiło 22,08%. Po przekazaniu wniosku w terminie, Wojewoda zaakceptował wniosek, co skutkowało zawarciem umowy³⁸ o dopłatę ze środków FRPA,
- na 2023 r. w dniu 4 listopada 2022 r.³⁹ – dotyczył on sześciu linii komunikacyjnych o łącznej długości 131,5 km. Założono, że na wszystkich liniach kursy będą się odbywać cztery razy dziennie we wszystkie dni tygodnia. Wnioskowana kwota dopłaty ogółem wynosiła 505,97 tys. zł. Wydatki na sfinansowanie tych linii ogółem wynosiły 793,95 tys. zł. Wójt zadeklarował sfinansowanie ze środków własnych części usługi w wysokości 287,98 tys. zł, co stanowiło 36,2%. Po przekazaniu wniosku w terminie, Wojewoda zaakceptował wniosek, co skutkowało zawarciem umowy⁴⁰ o dopłatę ze środków FRPA,
- po ukazaniu się ogłoszenia Wojewody o dodatkowym naborze wniosków o dopłatę z FRPA, Wójt 31 stycznia 2023 r. złożył wniosek o dopłatę do dwóch linii, które zostały wydłużone łącznie o 8 km od lutego 2023 r. Łączna długość tych linii została wydłużona z 61,5 km do 69,5 km. Wnioskowana kwota dopłaty ogółem wynosiła 278,56 tys. zł. Wydatki na sfinansowanie tych linii ogółem wynosiły 417,83 tys. zł. Wójt zadeklarował sfinansowanie ze środków własnych części

³¹ Zgodnie z dodatkowym ogłoszeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 21 maja 2020 r.

³² W dniu 05 czerwca 2020 r., 16.06.2020 r. wg. Oświadczenia pracownika UG.

³³ Nr 805.2.18.2020 z dnia 06.07.2020 r.

³⁴ Zgodnie z ogłoszeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 04.11.2020 r.

³⁵ W dniu 05 stycznia 2021 r. wyznaczając termin 11 stycznia 2021 r.

³⁶ Nr 805.4.64.2020 z dnia 31.12.2020 r.

³⁷ Zgodnie z ogłoszeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 01.12.2021 r.

³⁸ Nr 805.3.63.2021 a dnia 04.01.2022 r.

³⁹ Zgodnie z ogłoszeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 12.10.2022 r.

⁴⁰ Nr 805.3.100.2022 z dnia 29.11.2022 r.

usługi w wysokości 139,28 tys. zł, co stanowiło 33,2%. Po przekazaniu wniosku w terminie Wojewoda zaakceptował wniosek, co skutkowało zawarciem umowy⁴¹ o dopłatę ze środków FRPA.

Złożone wnioski o objęcie dopłatą z FRPA zawierały rzetelne dane wymagane przepisami art. 24 ust. 6 ufrpa.

(akta kontroli str. 241-242, 243-258, 259-332, 233-275, 276-320, 321-378)

2.2. W badanym okresie Wójt zawarł z Wojewodą pięć umów⁴² o dopłatę ze środków FRPA na sześć linii komunikacyjnych. Umowy te były zawierane na dany rok budżetowy. Umowy zostały zawarte zgodnie z przepisami art. 27 ust. 2 i art. 30a ust. 1 ufrpa.

Umowy z przewoźnikiem na świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego Wójt zawarł zgodnie z przepisami art. 22 ust. 4 upz. Umowy te były zawierane na dany rok budżetowy. Umowy zawarte z przewoźnikiem były przekazywane Wojewodzie Mazowieckiem.

(akta kontroli str. 26-33)

2.3. Wyплаты środków FRPA były zgodne z zawartymi umowami. Dofinansowanie przekazywane było do urzędu gminy przelewem bankowym na wyodrębniony rachunek w miesięcznych transzach, po złożeniu wniosku o dopłatę. Wnioski te były składane do Wojewody w terminach wskazanym w zwartych umowach na dopłatę. Wysokość kwot przekazanych gminie z FRPA na funkcjonowanie sześciu linii autobusowych o charakterze użyteczności zbiorowej w poszczególnych latach wynosiła:

- w 2020 r. (od sierpnia) - 162 tys. zł – środki własne 27 tys. zł (14,28%);
- w 2021 r. - 421,91 tys. zł, środki własne 70,32 tys. zł (14,28%);
- w 2022 r. - 428,43 tys. zł, środki własne 121,39 tys. zł (22,08%);
- w 2023 r. (do czerwca) 300 tys. zł, środki własne 150 tys. zł (33,33%).

(akta kontroli str. 26-33, Umowy z Wojewodą, wyciągi księgowo, tabele)

2.4. Otrzymane środki FRPA zostały wykorzystane przez gminę zgodnie z przeznaczeniem. W okresie badanym Wójt wnioskował i otrzymał od Wojewody dofinansowanie do publicznego drogowego transportu zbiorowego. W kontrolowanym okresie dofinansowanie od Wojewody wynosiło odpowiednio: w 2020 r. od sierpnia 162 tys. zł, w 2021 r. 421,91 tys. zł, w 2022 r. 428,43 tys. zł, w 2023 do 30 czerwca 300 tys. zł. Gmina wywiązała się z wymogu określonego w art. 13 ust. 3. ufrpa sfinansowania ze środków własnych części ceny usługi w wysokości nie mniejszej niż 10% – środki gminy wynosiły od 14,3% do 33,3%.

(akta kontroli str. 26-33, 290-307, 321-328, 233-244, 276-293, 321-336)

2.5. Przed wejściem w życie ufrpa na terenie gminy nie funkcjonował publiczny transport zbiorowy o charakterze użyteczności publicznej. Po wejściu w życie przepisów tej ustawy Wójt od 1 sierpnia 2020 r. uruchomił sześć linii komunikacyjnych o łącznej długości 129,5 km. W 2022 r. została wydłużona jedna linia o 2 km łączna długość wszystkich linii wynosiła 131,5 km. W 2023 r. zostały wydłużone dwie linie o łącznej długości 8 km. Na uruchomionych liniach w 2020 r., autobusy kursowały trzy razy w dni robocze i dni nauki szkolnej oraz dwa razy w niedziele i święta. W 2021 i 2022 r. autobusy kursowały trzy razy we wszystkie dni tygodnia. Od 2023 r. Wójt

⁴¹ Nr 805.2.9.2023 z dnia 23.02.2023 r.

⁴² Nr 805.2.18.2020 zawarta 06 lipca 2020 r. o dopłatę w 2020 r. na kwotę 193 084,50 zł; nr 805.4.64.2020 zawarta 26 stycznia 2021 r. o dopłatę w 2021 r. na kwotę 421 911,00 zł; nr 805.3.66.2021 zawarta 27 stycznia 2022 r. o dopłatę w 2022 na kwotę 428 427,00 zł; nr 805.3.100.2022 zawarta 29 listopada 2022 r. o dopłatę w 2023 r. na kwotę 505 970,00 zł; nr 805.2.9.2023 zawarta 23 lutego 2023 r. o dopłatę w 2023 r. na kwotę 278 556,00 zł.

zwiększył liczbę kursowania autobusów do czterech, które kursowały we wszystkie dni tygodnia (od poniedziałku do niedzieli).

(akta kontroli str. 26-33, 1964, 106-112, 137-142, 143-156, 177-182, 197-199)

2.6. Urząd Gminy prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową otrzymanych dopłat z FRPA oraz wydatków objętych dopłatą. Wpływy środków ujmowane były na utworzonym rachunku rozliczeniowym – „przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej” nr 72 8931 0003 0600 0824 2000 0220.

akta kontroli str. 2053-2066, 2196)

2.7. Dofinansowanie z FRPA przekazywane było do urzędu gminy przelewem bankowym na wyodrębniony rachunek bankowy wskazany przez gminę. Zgodnie z § 4 zawartej umowy o dopłatę – wypłata środków FRPA była przekazywana na podstawie złożonych miesięcznych wniosków o dopłatę za dany okres rozliczeniowy. Wnioski te były składane przez Wójta w terminach wskazanych w umowach o dopłatę. Po weryfikacji wniosków Wojewoda wypłacał środki z FRPA tj.:

- w 2020 r. (od sierpnia), w wysokości 162 004,50 zł, które wpłynęły na rachunek gminy w pięciu transzach⁴³;
- w 2021 r. w wysokości 421 911,00 zł, które wpłynęły na rachunek gminy w 12 transzach⁴⁴;
- w 2022 r. w wysokości 428 427,00 zł, które wpłynęły na rachunek gminy w 12 transzach⁴⁵;
- w 2023 r. (do 30 czerwca) w wysokości 300 018,00 zł, które wpłynęły na rachunek gminy w sześciu transzach⁴⁶.

Wypłacone kwoty były zgodne ze złożonymi wnioskami o dopłatę z FRPA.

Szczegółowe badanie złożonych w 2020 r. przez gminę wniosków o dopłatę i sprawozdań z realizacji gminnych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej oraz not obciążeniowych przez operatora wykazało, że gmina pobrała dopłatę z FRPA w nadmiernej wysokości w kwocie 1 359,75 zł. *Nieprawidłowość opisana w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 26-33, 259-266, 290-307, 233-244, 276-293, 321-336, 379-753, 754-768, 769-778, 779-1654, 1655-1678, 2067-2070, 2077-2083, 2085-2096, 2097-2141, 2142-2170, 21171-2183)

Zgodnie z zawartą umową nr 805.3.63.2021 długość linii nr 3 została wydłużona o dwa kilometry. Analiza złożonych przez przewoźnika sprawozdań i not obciążeniowych wykazała, że w składanych przez niego od stycznia do września 2022 r. dokumentach nie uwzględniono tej zmiany. Przy czym urząd gminy występował do Wojewody z wnioskami o dopłatę do linii nr 3 wydłużonej o 2 km.

Za okres rozliczeniowy od stycznia do września 2022 r. została niewłaściwie rozliczona łączna kwota 4 860,00 zł, która została pobrana od Wojewody.

Dopiero 22 grudnia 2022 r. przewoźnik poinformował urząd gminy, że przez niedopatrzenie od stycznia do września błędnie wykazywane były sprawozdania i noty obciążeniowe, w których wykazywano krótszą o dwa kilometry długość linii nr 3 oraz

⁴³ Środki finansowe dopłaty w 2020 r, które wpłynęły w następujących transzach: 1) - 32 245,50 zł; 2) - 32 634,00 zł; 3) - 32 634,00 zł; 4) - 31 468,50 zł; 5) - 33 022,50 zł.

⁴⁴ Środki finansowe dopłaty w 2021 r, które wpłynęły w następujących transzach: 1) 34 965,00 zł, 2) 32 634,00 zł, 3) 36 130,50 zł, 4) 33 799,50 zł, 5) 36 130,50 zł, 6) 34 965,00 zł, 7) 36 130,50 zł, 8) 36 130,50 zł, 9) 34 965,00 zł, 10) 36 130,50 zł, 11) 34 965,00 zł, 12) 34 965,00 zł.

⁴⁵ Środki finansowe dopłaty w 2022 r, które wpłynęły w następujących transzach: 1) 33 138,00 zł, 2) 33 138,00 zł, 3) 36 688,50 zł, 4) 35 505,00 zł, 5) 36 688,50 zł, 6) 35 505,00 zł, 7) 36 688,50 zł, 8) 36 688,50 zł, 9) 35 505,00 zł, 10) 36 688,50 zł, 11) 35 505,00 zł, 12) 36 688,50 zł

⁴⁶ Środki finansowe dopłaty w 2023 r, które wpłynęły w następujących transzach: 1) 48 918,00 zł, 2) 46 872,00 zł, 3) 51 894,00 zł, 4) 50 220,00 zł, 5) 51 894,00 zł, 6) 50 220,00 zł.

wystawił notę obciążeniową tytułem rekompensaty poniesionych kosztów za ww. okres na kwotę 6 237,00 zł. Kwota ta została wypłacona ze środków urzędu gminy. Urząd gminy dopłatę z FRPA pobrał w wysokości zgodnie z faktycznie wykonaną przez przewoźnika usługą. Powyższe nie miało wpływu na końcowe rozliczenie dofinansowania FRPA z umowy.

(akta kontroli str. 1655-1666, 2067-2076)

2.8. W okresie objętym kontrolą nie wystąpił przypadek dopłat do przewozów podlegający zwrotowi na podstawie art.17 ust.1 pkt 1 -3 ufrpa.

(akta kontroli str. 2085-2096, 2097-2142, 2142-2170, 2171-2183)

2.9. Wojewoda ogłosił⁴⁷ dodatkowy (drugi) nabór wniosków na organizację przewozów o charakterze użyteczności publicznej, w wyniku przyznanych w 2023 r. dodatkowych środków w ramach FPPA dla województwa mazowieckiego. Wójt 31 stycznia 2023 r., biorąc pod uwagę wydłużenie dwóch⁴⁸ linii autobusowych wystąpił z wnioskiem o przyznanie dodatkowych środków w ramach FPPA. Wniosek zawierał dane wymagane art. 16 ust. 4 ufrpa oraz złożony został w wymaganym terminie. Wojewoda pozytywnie rozpatrzył złożony wniosek, co skutkowało podpisaniem umowy.

(akta kontroli str. 26-33, 321-342)

2.10. W gminie nie występowały trudności i problemy związane z realizacją zadań dotyczących otrzymania i wykorzystania środków FRPA oraz organizacją przewozów autobusowych. Informacje o możliwości złożenia wniosków o dopłatę w poszczególnych latach urząd gminy otrzymywał z wyprzedzeniem co umożliwiałoby przygotowanie wniosku o dopłatę i złożenie go w terminie. Pozyskane środki z FRPA pozwoliły na uruchomienie na terenie gminy transportu autobusowego o charakterze użyteczności zbiorowej.

(akta kontroli str. 2197-2198)

2.11. Gmina Długosiodło na swojej stronie internetowej⁴⁹ zamieszczała informacje w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w ramach FRPA, która zawierały: liczbę uruchomionych linii autobusowych, cenę biletu, wysokość dopłaty ze środków FRPA, wysokość własnych środków, przewoźnika wykonującego przewozy autobusowe, długość poszczególnych linii, liczbę wykonywanych kursów w ciągu dnia oraz rozkłady jazdy na poszczególnych liniach.

(akta kontroli str. 2042-2052)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W wyniku nierzetelnej weryfikacji pracownika merytorycznego urzędu gminy, sprawozdań z realizacji gminnych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej i not obciążeniowych, które zostały złożone przez operatora we wrześniu i listopadzie 2020 r. Urząd gminy pobrał od Wojewody dopłatę w nadmiernej wysokości w kwocie 1 359,75 zł tj.:

- we wrześniu operator wystawił za wykonane usługi przewozowe na sześciu liniach komunikacyjnych noty obciążeniowe na łączną kwotę 37 166,50 zł – natomiast analiza ww. dokumentów wykazała, że łączna kwota za wykonane usługi powinna wynosić 38 073,00 zł (różnica 906,50 zł),
- w listopadzie operator wystawił za wykonane usługi przewozowe na sześciu liniach komunikacyjnych noty obciążeniowe na łączną kwotę 36 260,00 zł – natomiast

⁴⁷ WI-III.805.1.4.2023 z dnia 12.01.2023 r. z terminem naboru 13-31 stycznia 2023 r.

⁴⁸ Linia nr 3 (1). Długosiodło – Długosiodło przez Marianowo, Sieczychy , linia nr 5 (2) Długosiodło – Długosiodło przez Grądy Szlacheckie, Olszaki.

⁴⁹ <https://dlugosiodlo.pl/gminne-przewozy-autobusowe.html>

analiza ww. dokumentów wykazała, że łączna kwota za wykonane usługi powinna wynosić 36 713,25 zł (różnica 453,25 zł).

Zastępca Wójta wyjaśniła, że z uwagi na coroczne uroczystości w miejscowości Lipniak Majorat i obchody Święta Niepodległości zlecono przewoźnikowi wykonanie dodatkowych kursów, które wykonał. Po otrzymaniu sprawozdań z realizacji gminnych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej od operatora, pracownik dokonał weryfikacji złożonych dokumentów i stwierdził, że wozokilometry były zgodne ze złożonymi sprawozdaniami. Pracownik posiadając informację o faktycznie zrealizowanych kursach i wykonanych wozokilometrach złożył zaliczkowy wniosek o dopłatę zgodnie z posiadaną wiedzą. Przewoźnik składając noty obciążeniowe omyłkowo nie doliczył dodatkowych kursów, w związku z czym noty zostały wystawione na niższą kwotę niż wynikało to ze złożonych wniosków. W związku z nagromadzeniem obowiązków służbowych złożone przez operatora sprawozdania i noty obciążeniowe nie zostały szczegółowo zweryfikowane.

Po ujawnieniu przez kontrolera NIK nieprawidłowości Wójt 1 września 2023 r. przesłał do operatora pismo z prośbą o wystawienie noty obciążeniowej na kwotę 1359,75 zł tytułem rekompensaty za wykonane przewozy we wrześniu i listopadzie w 2020 r. Na ww. kwotę operator wystawił notę obciążeniową, która została zapłacona ze środków urzędu gminy. *Stwierdzona przez NIK nieprawidłowość została usunięta w toku kontroli.*

(akta kontroli str. 451-540, 606-688, 769-770, 771-775, 2077-2079, 2080-2083)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt prawidłowo i skutecznie realizował zadania dotyczące otrzymania i wykorzystania dopłat ze środków FRPA. Przekazane przez Wojewodę środki z FRPA zostały wykorzystane przez gminę zgodnie z przeznaczeniem, w ramach umów zawartych z przewoźnikiem, przy odpowiednim udziale środków własnych. Wnioski o dopłatę składane były terminowo, a środki dopłaty otrzymywane były w transzach w sposób umożliwiający realizację zapłaty. Dofinansowane wydatki były zgodne z wydatkami zadeklarowanymi w składnych wnioskach o dopłatę. Wydatki finansowane ze środków pochodzących z dopłaty były regulowane terminowo, a ewidencja księgową otrzymywanych środków i ponoszonych wydatków prowadzona była w sposób prawidłowy i rzetelny. Nieprawidłowości w zakresie weryfikacji składanej przez operatora dokumentacji dotyczącej wykazanych wozokilometrów zostały usunięte i nie miały wpływu na ostateczne rozliczenia środków FRPA.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przedstawienie przez Wójta aktualnego wykazu przystanków Radzie Gminy w celu podjęcia stosownej uchwały.
2. Uzupełnienie brakującego oznakowania znakiem drogowym D-15 oraz wyegzekwowanie od przewoźników przestrzegania zasad funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w zakresie umieszczania rozkładów jazdy autobusów na wszystkich wymienionych w rozkładzie przystankach.
3. Dokonywanie kontroli i oceny jakości świadczonych usług w zakresie realizacji gminnych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.
4. Uwzględnianie w umowach zawartych z operatorem realizującym autobusowe usługi przewozowe o charakterze użyteczności zbiorowej, dofinansowanych ze środków FRPA postanowień uwzględniających wszystkie wymagania ustawowe.
5. Wzmocnienie nadzoru nad sposobem rozliczania zawartych umów z operatorem w zakresie realizowanych wozokilometrów na poszczególnych liniach komunikacyjnych objętych dopłatą z FRPA.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Infrastruktury Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 25 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 31-10-2023 r.

Kontroler
Krzysztof Żydek
Główny specjalista k.p.

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Infrastruktury
p.o. Dyrektora
Paweł Zambrzycki

/ - /

.....
podpis